

Vergaderjaar 2021–2022

29 628

Politie

Nr. 1077

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 april 2022

De politie staat midden in de samenleving en tussen de mensen. Politied medewerkers zetten zich dag en nacht in voor een veilige en rechtvaardige samenleving en verdienen hiervoor, naast waardering, ook de juiste randvoorwaarden. Onmisbaar hierbij is dat er voldoende en goed opgeleide politied medewerkers zijn die hun taken adequaat kunnen uitvoeren. De politieorganisatie is verantwoordelijk voor het op peil houden van de politiecapaciteit met inachtneming van het financiële kader; de Politieacademie moet ervoor zorgen dat, op basis van de behoeften van het korps, politied medewerkers het onderwijs aangeboden krijgen dat zij nodig hebben.

Als stelselverantwoordelijke voor de politie en het politieonderwijs werk ik, samen met de Politieacademie en de politie, aan de verbeteringen in het politieonderwijs. Met deze brief informeer ik uw Kamer over de stand van zaken rond het politieonderwijs, mede naar aanleiding van de vragen die zijn gesteld tijdens het commissiedebat van 17 februari 2022 (Kamerstuk 29 628, nr. 1073). Daarnaast ga ik in op de toezegging die ik tijdens het hoofdlijndebat van 10 maart 2022 heb gedaan om in te gaan op het absorptievermogen van de Politieacademie. In het eerstvolgende halfjaarbericht politie zal ik een geactualiseerd overzicht geven van de meerjarige ontwikkeling van de operationele sterkte inclusief de instroom van aspiranten.

In deze brief ga ik achtereenvolgend in op de volgende onderwerpen:

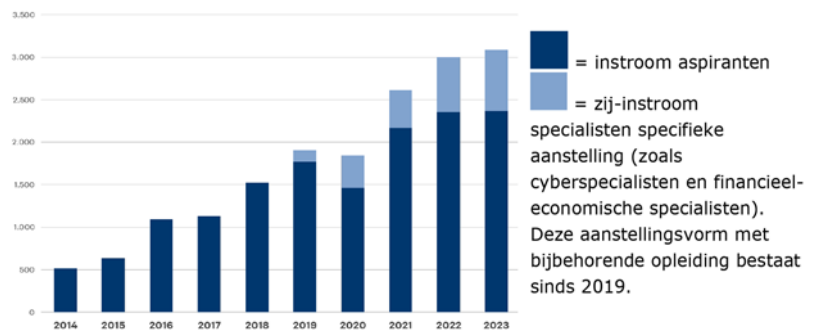
- de instroom in het basispolitieonderwijs;
- de invoering van de nieuwe basispolitieopleiding
- de doorstroomtrajecten voor huidige politied medewerkers;
- het vakspecialistisch politieonderwijs;
- de opleidingen voor politievrijwilligers;
- leren en ontwikkelen binnen de politieorganisatie; en
- de Politieacademie.

De Politieacademie staat de komende jaren voor een aantal grote opgaven. Een van die opgaven is het vernieuwen van het politieonderwijs en tegelijk het opleiden van hogere aantallen aspiranten. Daarnaast is er door constante ontwikkelingen in de maatschappij sprake van een veranderende vraag naar opleidingen waardoor actualisering van vakspecialistische opleidingen, zoals die voor cyberspecialisten of voor persoonsbeveiliging, nodig is. Tot slot is er behoefte aan hoger opgeleid politiepersoneel waardoor een onderwijsvernieuwing gericht op het hoger politieonderwijs noodzakelijk is.

Instroom in het basispolitieonderwijs¹

De politie kampt op dit moment met capaciteitsproblemen. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van uitbreiding van de operationele formatie en het feit dat er tegelijk veel politiemedewerkers met (vroeg-)pensioen gaan. De verwachting is dat de bezetting in de loop van 2024 (operationele sterkte) en 2025 (gebiedsgebonden politiezorg) weer op orde is. Om de instroom van nieuwe politiemedewerkers te versnellen is de basispolitieopleiding gemoderniseerd en verkort. In plaats van 3 jaar duurt de nieuwe basispolitieopleiding 2 jaar.

Als we kijken naar de meerjarige ontwikkeling van de instroom bij de Politieacademie, dan zien we dat de instroom in 2021 is verviervoudigd ten opzichte van 2014 (zie onderstaande grafiek), naar 2.148 fte aspiranten in 2021. Het merendeel hiervan is ingestroomd in de nieuwe basispolitieopleiding niveau 4. Deze aspiranten zullen naar verwachting in 2023 afstuderen en instromen in de operatie als startbekwaam opgeleide beroepskrachten. Hiermee wordt de capaciteit van de Politieacademie maximaal benut voor het op peil brengen van de operationele sterkte. Vanaf 2024 ontstaat er bij de Politieacademie ruimte om extra politiemedewerkers op te leiden om invulling te geven aan de uitbreiding van de basisteams (met 700 fte's) binnen de regionale eenheden met agenten die in en voor de wijk werken (moties Eerdmans en Hermans).

Bron: Politieacademie (2021). Vanwege de samenloop van de ontwikkeling van de nieuwe basispolitieopleiding en COVID-19 heeft er in 2020 noodgedwongen een lagere instroom plaatsgevonden.

In 2021 hebben de politie en de Politieacademie afspraken gemaakt over de politiebehoefte aan onderwijs en de aanvullende opleidingscapaciteit die per 2022 nodig is om het gewenste aantal aspiranten in de jaren 2022–2024 in te laten stromen. Hiervoor zijn in totaal 80 fte extra docenten en onderwijsondersteuners nodig. De werving van deze nieuwe docenten heeft inmiddels plaatsgevonden, maar nog niet alle vacatures zijn

¹ Het basispolitieonderwijs (BPO) omvat verschillende soorten opleidingen, waaronder de basispolitieopleiding niveau 4, politiekundige bachelor, researchkundige master, opleidingen politiemedewerker specifieke inzet voor specialistische zij-instromers, doorstroomtrajecten voor zittende politiemedewerkers en opleidingen voor politievrijwilligers.

ingevuld en daarom is herhaalde openstelling nodig. Ook hebben Politieacademie, politie, mbo-instellingen en hogescholen nieuwe afspraken gemaakt over samenwerking om de instroom in de politie te vergroten. Voor de instroom vanuit het mbo naar de Politieacademie zijn er aparte keuzedelen ontwikkeld, die mbo-studenten beter voorbereiden op hun vervolgopleiding bij de Politieacademie.²

Invoering nieuwe basispolitieopleiding

De Politieacademie is in februari 2021 gestart met de nieuwe basispolitieopleiding. Deze nieuwe opleiding is in zeer korte tijd ontwikkeld en gerealiseerd. Er is bij de ontwikkeling van de nieuwe basispolitieopleiding bewust gekozen voor een nieuw onderwijsconcept.³ In het eerste jaar van de opleiding ligt de nadruk op theoretische vorming en in het tweede jaar op de praktijkvorming. Inmiddels zitten de eerste groepen aspiranten van de nieuwe basispolitieopleiding in het tweede praktijkjaar. Deze nieuwe opleiding sluit niet alleen beter aan op de huidige politiepraktijk, ook is er in de opleiding veel aandacht voor de ontwikkeling van een beroepsidentiteit en worden afwisselende didactische werkvormen toegepast die passen bij de onderwijsdoelen. Met de nieuwe basispolitieopleiding willen we het politieonderwijs toekomstbestendig maken. Door middel van regelmatige monitoring wordt in de gaten gehouden of dit doel gerealiseerd wordt.

Deze manier van onderwijs vraagt veel van aspiranten, docenten en praktijkbegeleiders. Aspiranten hebben in de praktijk onduidelijkheden ervaren en docenten en praktijkbegeleiders hadden tijd nodig om naar het nieuwe onderwijs om te schakelen. Tijdens mijn werkbezoeken spreek ik veel aspiranten. Ik zie dat ze zich aan de nieuwe opleiding gecommitteerd hebben en hard werken om deze succesvol af te kunnen afronden. De aspiranten zijn blij met de nieuwe opleiding, maar vertellen ook dat er aandachtspunten zijn, zoals de behoefte aan meer persoonlijke begeleiding door van hun docenten. Deze neem ik zeer serieus en breng ik onder de aandacht in mijn gesprekken met de Politieacademie en de politie. De voortgang van het nieuwe onderwijs wordt regelmatig gemonitord onder studenten en docenten zodat tussentijds verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

De uitval van studenten vanaf de start van de nieuwe opleiding is tot nu toe laag. Waarschijnlijk zal de uitval in het tweede leerjaar, het praktijkjaar waarin studenten werkend leren, hoger zijn dan in het eerste leerjaar. Op dit moment zijn er nog geen uitvalcijfers beschikbaar, omdat de eerste aspiranten de nieuwe basispolitieopleiding nog niet hebben voltooid. De uitval gedurende de oude driejarige basisopleiding was over de periode 2015–2019 gemiddeld 11,9%.

Bij elke grote onderwijsvernieuwing zijn er aanloopproblemen en dit is ook bij de nieuwe basisopleiding het geval. Het vergt veel van de docenten van de Politieacademie en de praktijkbegeleiders in de eenheden om de vernieuwde opleiding direct vanaf de start goed werkend te krijgen, omdat studenten, docenten en begeleiders moeten wennen aan het nieuwe onderwijsconcept. Zij worden vanuit de Politieacademie en de

² Er zijn verschillende soorten keuzedelen in het mbo. Door een bepaald keuzedeel te volgen kan een mbo-student zijn arbeidsmarktpositie versterken door extra kennis en vaardigheden op te doen. Maar een keuzedeel kan ook voor een betere doorstroom zorgen binnen het mbo of naar het hbo.

³ Kamerstuk 29 628, nr. 1051 (Verzamelbrief Politie naar aanleiding van toezeggingen Commissiedebat 3 november 2021 d.d. 19 november 2021).

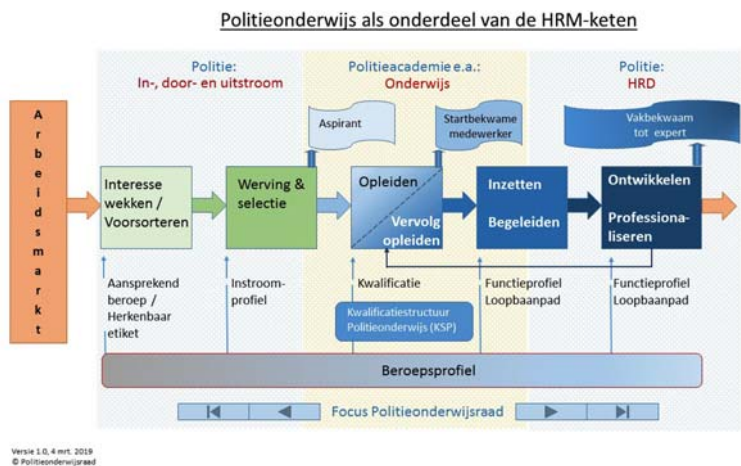
politie goed ondersteund. Daarnaast gaan er veel docenten en praktijkbegeleiders met pensioen, wat leidt tot extra (werk)druk.

Om de kwaliteit van de nieuwe basispolitieopleiding te borgen heeft de Politieacademie nieuwe kwalificaties ontwikkeld, waaronder de kwalificaties Politieagent Gebiedsgebonden Politie en Politieagent Opsporing, beide niveau 4.⁴ Deze kwalificaties liggen ten grondslag aan de nieuwe basispolitieopleiding. Wat een aspirant aan het eind van de basispolitieopleiding moet kennen en kunnen staat in deze kwalificaties. De kwalificaties maken onderdeel uit van de nieuwe kwalificatiestructuur politieonderwijs waarin ook het hoger politieonderwijs is opgenomen. De kwalificatiestructuur dient voor de inhoudelijke aansluiting van het politieonderwijs op de politiepraktijk. Hiermee wordt de kwaliteit van de inhoud van de politieopleidingen geborgd. Door middel van de kwalificatiestructuur wordt de verbinding gelegd tussen het politievak en de opleiding daartoe.

Vanaf september 2022 en doorlopend in 2023 zal de Politieacademie de bachelors politieagent, wijkagent, onderzoeker en politiehoofd in het hoger onderwijs ontwikkelen. Om daartoe capaciteit vrij te spelen worden in 2023 geen nieuwe studenten in de Bachelor Politiekunde en de Premaster en Master Criminal Investigation aangenomen. Door het aanbieden van een nieuwe, verkorte bacheloropleiding voor instromers die al een bachelordiploma in een relevante richting hebben, blijft de totale instroom naar de eenheden op hetzelfde niveau.

Omdat het gaat om meerjarige opleidingen zal de opleidingscapaciteit in 2023 wel worden ingezet om de zittende HO-studenten hun opleidingen te laten volgen.

In onderstaand schema wordt weergegeven welke plaats in de HRM-keten het politieonderwijs inneemt vanaf de instroom bij de politie tot en met de uitstroom als startbekwaam politiemedewerker in de eenheden.

Bron: Politieonderwijsraad (2019).

Het landelijk programma Politieopleiding 2021 (PO21) draagt zorg voor de invoering van de nieuwe opleiding. Dit programma volgt de invoering van de nieuwe opleiding op de voet om knelpunten op tijd te signaleren en waar mogelijk direct op te lossen. Ook is er een monitor in ontwikkeling om de ontwikkelingen op de langere termijn te volgen, waarbij uitval tijdens de opleiding, studievoortgang, tevredenheid van afgestudeerden

⁴ Het uitstroomprofiel Politieagent Opsporing is nog niet in uitvoering. Momenteel vindt er een impactanalyse plaats ten behoeve van de definitieve besluitvorming.

en hun leidinggevers worden gevolgd. In het reguliere overleg tussen het ministerie, de korpsleiding en de directie van de Politieacademie worden de uitkomsten van de korte- en de langetermijnmonitor periodiek besproken. Zodra ervaring is opgedaan met de werking van de nieuwe basispolitieopleiding en de eerste aspiranten in 2023 in de politieorganisatie zijn ingestroomd, zal de Inspectie van Justitie en Veiligheid aandacht besteden aan de kwaliteit van de nieuwe basispolitieopleiding en de organisatie ervan. De Inspectie zal de nieuwe opleiding in het najaar 2023 nader bezien. Zij komt begin 2024 met een eerste oordeel hierover.

Doorstroomtrajecten voor huidige politiemedewerkers

Het is van groot belang om politiemedewerkers de mogelijkheid te bieden door te groeien binnen de politieorganisatie. Daarom zijn de cao-afspraken die gemaakt zijn over de twee doorstroomtrajecten om de ontwikkeling van politiemensen gedurende hun loopbaan te stimuleren ook zo belangrijk. Ten eerste het Doorstroomtraject N2 waarbij assistenten met een politiediploma niveau 2 zich kunnen kwalificeren voor de functie van medewerker Gebiedsgebonden Politie. Dit doorstroomtraject N2 wordt door de politie, de Politieacademie en de vakbonden gezamenlijk georganiseerd. Inmiddels zijn voor dit traject pilotklassen gestart. En ten tweede het Overgangstraject N3-Generalist dat is gericht op generalisten niveau 3 die binnen de afspraken van het overgangsbeleid naar de functie Senior kunnen doorgroeien. In alle eenheden is het Overgangstraject N3-Generalist gestart. Circa 2500 generalisten niveau 3 kunnen dit traject binnen drie jaar afronden. Daarna wordt hetzelfde Overgangstraject aangeboden aan generalisten niveau 3, die zich niet eerder voor het Overgangsbeleid naar de functie Senior hebben aangemeld, zodat ook zij de mogelijkheid krijgen door te groeien naar de functie Senior.

Vakspecialistisch politieonderwijs

Vakspecialistisch politieonderwijs richt zich op vervolgopleidingen waarmee huidige politiemedewerkers zich kunnen specialiseren binnen een bepaald vakgebied en een politiebevoegdheid. Het bestaat uit circa 450 verschillende vakspecialistische opleidingen en trainingen. Het vakspecialistische politieonderwijs varieert van korte trainingen van één of meer dagen tot meerjarige opleidingen. Aan een deel van deze opleidingen is een certificaat (van bekwaamheid) verbonden dat vereist is voor het uitoefenen van specifieke politiebevoegdheden. Jaarlijks volgen ongeveer 30.000 politiemedewerkers een vakspecialistische opleiding of training op vakgebieden zoals: «Bewaken, Beveiligen en Interventies», «Crisis- en Conflictbeheersing», «Generieke Opsporing en Intelligence».

Bij het vakspecialistisch politieonderwijs is al jaren sprake van spanning tussen de hoge vraag van de eenheden en wat de Politieacademie kan aanbieden. Om tot een goede afstemming tussen de opleidingsbehoefte en opleidingscapaciteit te komen is het belangrijk dat de vraag naar vakspecialistisch politieonderwijs door de politie tijdig en zo volledig mogelijk wordt geformuleerd. Op basis van de gestelde behoefte door de politie kan de Politieacademie aangeven welke mensen en middelen nodig zijn om in de opleidingsbehoefte te voorzien. Om het behoeftestellingsproces te verbeteren heeft de politie, mede op aandringen van de Inspectie van Justitie en Veiligheid (Inspectie) dit proces opnieuw ingericht. Met deze herinrichting constateert de Inspectie dat er een begin is gemaakt met de verbetering en dat het nieuwe proces positieve resultaten laat zien.⁵ Het verbeteren van dit behoeftestellingsproces is nog

⁵ Eindrapportage Proces van behoeftestelling Vakspecialistisch Politieonderwijs, d.d. 1 december 2021. De Eindrapportage is door de Korpsleiding aangeboden aan de Inspectie van JenV.

niet afgerond en vervolgstappen zijn nodig, waaronder het ontwikkelen van een Strategisch Personeelsplan. De Inspectie heeft geconstateerd dat de randvoorwaarden aanwezig zijn om te komen tot een goed behoefte-stellingsproces. Daarmee beëindigt de Inspectie het traject van intensief toezicht. Ik monitor aan de hand van rapportages vanuit het overleg tussen het ministerie, de korpsleiding en de directie van de Politieacademie de voortgang hiervan.

Opleidingen Politievrijwilligers

Politievrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan het politiewerk en vergroten de betrokkenheid van burgers bij het politiewerk. Ze zijn werkzaam binnen de gebiedsgebonden politiezorg, verrichten specialistische taken binnen verschillende vakgebieden zoals Intelligence en Forensische Opsporing en ondersteunen bij administratieve, technische en huishoudelijke politietaken. Politievrijwilligers vervullen altijd een ondersteunende rol.

Vanwege de capaciteitsproblematiek is ervoor is gekozen om bijna alle beschikbare opleidingscapaciteit in te zetten voor het opleiden van beroepskrachten. Hierdoor blijft de instroom van politievrijwilligers achter. Op basis van de maximale beschikbare opleidingscapaciteit en de toezeggingen uit 2020 hebben politie en de Politieacademie afgesproken voor 2022 in totaal 168 politievrijwilligers op te leiden. Het gaat hierbij om 72 vrijwilligers voor de doorstroomopleiding voor huidige politievrijwilligers, 24 vrijwilligers voor de deeltijdvariant van de nieuwe basispolitieopleiding en 72 vrijwilligers voor de deeltijdvariant opleiding Politiedeskwerker Specifieke Inzet. Op dit moment onderzoek ik samen met de politie hoe de nieuwe instroom van politievrijwilligers op korte en langere termijn kan worden versterkt. Dankzij de motie-Bikker is voor dit jaar € 0,6 miljoen extra vrijgemaakt voor initieel onderwijs van executieve politievrijwilligers. Voor de invulling hiervan verken ik de mogelijkheid van extern verzorgde opleidingstrajecten in samenwerking met de Politieacademie, reguliere onderwijsinstellingen en de Landelijke Organisatie van Politievrijwilligers. Het doel is om eind 2027 door te groeien naar 5000 politievrijwilligers. Hiervoor volgen politievrijwilligers de doorstroomopleiding, de deeltijdvariant van de nieuwe basisopleiding of de deeltijdvariant van de opleiding Politiedeskwerker Specifieke Inzet.

Politievrijwilligers hebben de mogelijkheid om door te stromen naar volwaardig beroepskracht. Politievrijwilligers kunnen op reguliere vacatures solliciteren en doorlopen hiervoor de reguliere selectieprocedure. Tijdens deze selectieprocedure voor de politie wordt getoetst of zij voldoen aan de instroomeisen voor de basispolitieopleiding niveau 4. In het verleden werden politievrijwilligers ten onrechte niet meegenomen in de selectieprocedure. Dit is medio 2021 rechtgetrokken, waardoor politievrijwilligers nu wel door de reguliere selectieprocedure kunnen komen.

Leren en ontwikkelen binnen de politieorganisatie

De politie wil voor haar medewerkers mogelijkheden creëren om zich gedurende hun hele loopbaan te kunnen blijven ontwikkelen. Hierom werkt de politie aan een korpsvisie en -strategie Leren en Ontwikkelen als onderdeel van het Strategisch Organisatie- en Personeelsbeleid 2022–2025/2030. In de visie staat de brede ontwikkeling van alle medewerkers centraal. Het politievak staat voorop in het ontwikkelen van start- en vakbekwaamheid, maar dit staat niet los van de persoonlijke ontwikkeling, loopbaanontwikkeling en teamontwikkeling. De politie streeft naar een breed leer- en ontwikkelingslandschap dat voor iedereen

toegankelijk is, dat rendement voor de medewerker en organisatie oplevert en waarin diverse vormen van leren worden toegepast, vooral leren in het werk.

Op dit moment werkt de Politieacademie aan de Strategische Agenda 2022–2026 waarin de opgaven voor de komende jaren zijn verwoord. De Politieacademie kijkt bij het opstellen van deze strategische agenda ten eerste naar het langetermijnperspectief van de politie en de bijdrage van onderwijs en kennis aan goed politievakmanschap. Het onderwijs aan de Politieacademie bereidt zich al enige tijd voor op belangrijke veranderingen, zoals de doorontwikkeling van het hoger politieonderwijs om daarmee tegemoet te komen aan de behoefte aan meer hoger opgeleide politiemedewerkers. Daarnaast kijkt de Politieacademie als onderwijsinstelling naar de ontwikkelingen in de onderwijswereld. In het overleg van het ministerie, directie Politieacademie en Korpsleiding vindt de bespreking van het bestendigen van de huidige opgaven en onderwijsvernieuwingen plaats.

Politieacademie

De Politieacademie is sinds 2002 een zelfstandig bestuursorgaan en valt onder de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (hierna Kaderwet), die in 2017 in werking is getreden. Hieruit vloeit voort dat er een evaluatieverplichting is. De evaluatie wordt dit jaar uitgevoerd. Naast de aandachtsgebieden doelmatigheid en doeltreffendheid richt deze evaluatie zich op de governance van het zelfstandig bestuursorgaan. Ik heb het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) gevraagd de uitbesteding van het evaluatieonderzoek en de begeleiding ervan op zich te nemen. Ik zal, na afronding van het onderzoek, het verslag en mijn reactie hierop zenden aan beide Kamers der Staten-Generaal.

Het huidige financieringsmodel van het politieonderwijs blijkt in de praktijk niet optimaal te werken. Daarom heb ik de heer Van Ginkel verzocht een rapportage op te stellen met daarin een toekomstig ontwerp van de financieringssystematiek voor de uitvoering van de wettelijke taken door de Politieacademie. Deze systematiek moet leiden tot een stabiel meerjarig financieel perspectief, waardoor meerjarige budgetten gekoppeld kunnen worden aan de meerjarige onderwijsopgaven van de Politieacademie. Binnen de systematiek moeten de schommelingen in de instroomaantallen van aspiranten opgevangen kunnen worden. In het tweede halfjaarbericht van 2022 zal ik uw Kamer verder informeren over de ontwikkeling en uitvoering van het politieonderwijs.

Ik heb groot vertrouwen in alle aspiranten, politievrijwilligers en politiemedewerkers die zich via een doorstroomtraject verder willen ontwikkelen. Door hun inspanningen en doorzettingsvermogen leveren zij een belangrijke bijdrage aan onze samenleving. Tot slot wil ik hier mijn waardering uitspreken voor alle docenten, ondersteuners en praktijkbegeleiders die zich gezamenlijk inzetten voor het opleiden van de politiemedewerkers van de toekomst.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius